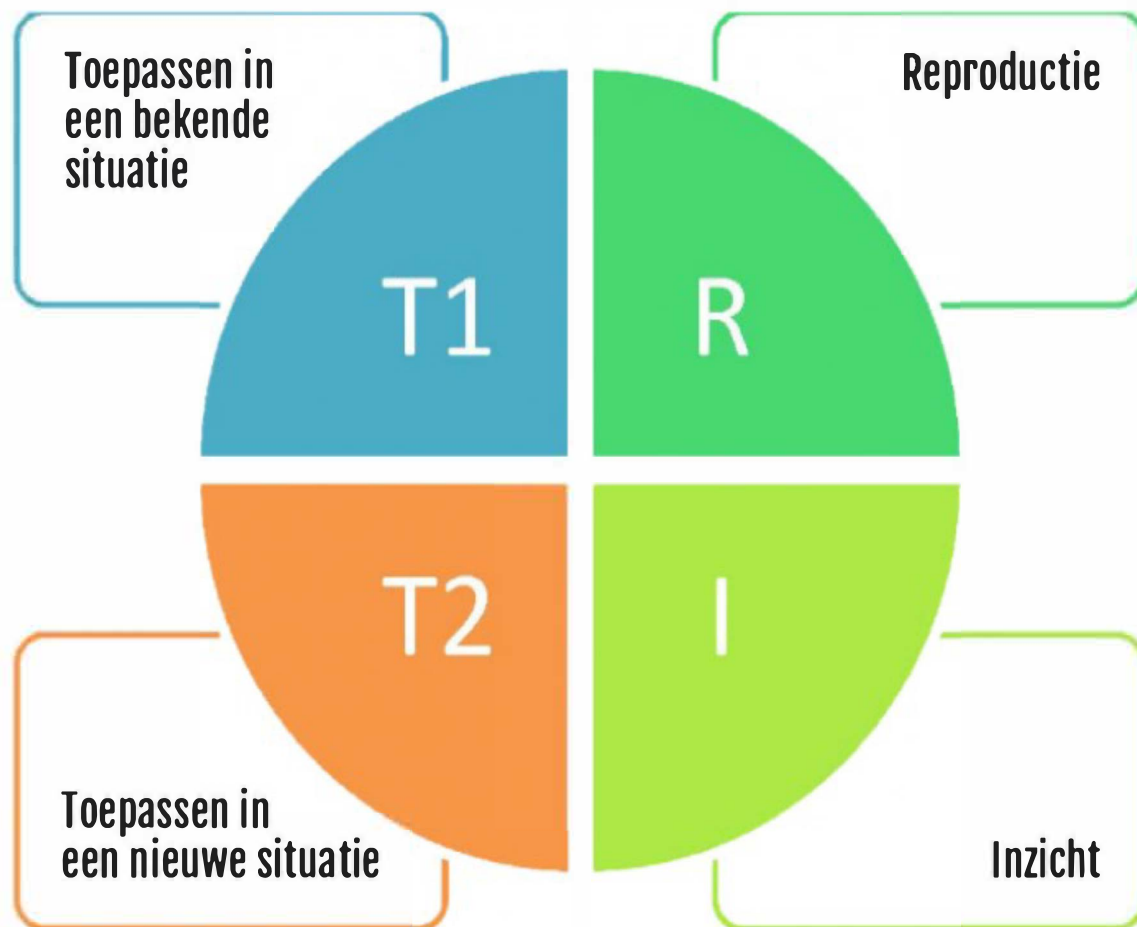

R.T.T.I.

KAARTENBAK

DE KERN VAN R.T.T.I

Op cognitief gebied worden vier niveaus onderscheiden:

reproductie, toepassingsgericht niveau 1, toepassingsgericht niveau 2 en inzicht.

R = Reproductie

Vragen op reproductieniveau zijn vragen waarbij de leerling zelf niets wezenlijks toe hoeft te voegen aan datgene wat hij geleerd heeft. Met deze vragen kan inzichtelijk gemaakt worden of de leerling de geleerde stof kan reproduceren. Denk bijvoorbeeld aan het kunnen reproduceren van warenkennis, gereedschapskennis, een stappenplan of de werking van apparatuur.

T1 = Toepassingsgericht 1

Bij vragen en opdrachten op het niveau van toepassing 1 moet een leerling dat wat hij geleerd heeft kunnen toepassen in situaties die hij al geoefend heeft of in situaties die daar sterk op lijken. Op deze manier kan gekeken worden of de leerling de aangeleerde kennis – dat wil zeggen begrippen en stappenplannen – in deze situaties goed kan toepassen.

T2 = Toepassingsgericht 2

Vragen op het niveau van toepassing 2 gaan een stapje verder dan vragen op het niveau van toepassing 1. De leerling moet op dit niveau in nieuwe situaties of contexten zelf kunnen bepalen welke (onderdelen van) stappenplannen of methodes hij moet gebruiken. Hij moet combinaties maken en verbanden leggen.

I = Inzicht

De leerling krijgt geen methode, context of situatie aangeboden, maar alleen een vraagstuk. Hij moet zelf bepalen hoe hij het gaat aanpakken. De leerling heeft alleen de leerstof tot zijn beschikking om de vraag op te lossen. Hij laat zien dat hij vanuit verschillende, ook nieuwe, perspectieven kan denken.

Werkwijze:

Schrijf een woord of begrip op de voorkant van een [kaartje](#), en de betekenis, uitleg of formule op de achterkant. Gebruik voor elk woord of iedere definitie een nieuw kaartje. Pak daarna een beschreven kaartje, lees het woord en schrijf de betekenis/definitie/uitleg op, of zeg deze hardop. Check nu of je antwoord klopt met wat er op de achterkant staat. Ga nu verder met het volgende kaartje. De kaartjes met de moeilijkere woordjes en begrippen leg je apart; die oefen je in de volgende ronde. Herhaal zo nodig deze werkwijze.

Natuurlijk kun je ook een [digitaal](#) overhoorprogramma gebruiken voor deze strategie. Kijk eens op de volgende sites op internet:

Wrts: <http://www.wrts.nl>

Overhoor: <http://www.efkasoft.com/overhoor/overhoor.html>

Teach 2000: <http://www.teach.nl>

Werkwijze:

Zet alle leerstof en alle gebeurtenissen in een tijdbalk, schema of tabel (op de computer). Maak een kopie. Wis nu alle gegevens in het schema en probeer het lege overzicht weer **aan te vullen met de ontbrekende gegevens**.

Deze werkwijze kun je gebruiken bij het leren van tijdbalken, van het periodieke systeem (scheikunde), de Abc-formule, bij het leren van woordjes in zinsverband etc.

Het kortetermijngeheugen (KTG) kan niet zoveel gegevens opslaan. Ook kan het iets maar 30 tot 60 seconde “vasthouden”. Jongeren tot 14 jaar kunnen 3 tot 7 verschillende dingen onthouden en bewerken; vanaf 14 jaar kunnen mensen 5 tot 9 zaken opslaan in het KTG. Als je meer dingen wilt kunnen onthouden, kun je chunks maken. Een chunk is een bundeltje van enkele informatie-eenheden, die je als enkele eenheid kunt onthouden.

Werkwijze:

Maak een structuur van de onderdelen die je wilt leren. Daardoor kun je meer informatie kwijt in een enkele informatie-eenheid. Als je bijvoorbeeld het mobiele nummer van iemand wilt onthouden, kun je bijvoorbeeld het getal 16 opslaan als een chunk van “ zestien” in plaats van “ een zes” . Dat is dus 1 eenheid en niet twee eenheden; je houdt dan meer ruimte over om de rest te onthouden.

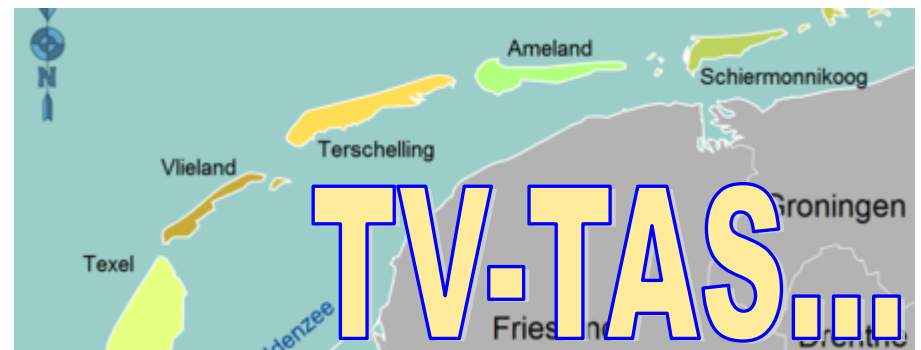

TIP: Verdeel de te leren woordjes in thema's en voeg ook plaatjes toe.

Werkwijze:

Zet de informatie die je moet leren om in bizarre ezelsbruggetjes. Gebruik hiervoor de eerste letters van de woorden, rijm, melodietjes, kleuren of wat dan ook. Als het maar werkt. Je gaat daarmee extra informatie toevoegen aan je leerstof. Hiermee wordt de kans groter dat de nieuwe kennis wordt opgeslagen in het LTG (langetermijngeheugen). Ook is de informatie dan makkelijker terug te halen.

Zo kun je bijvoorbeeld de planeten onthouden op volgorde van hun afstand tot de zon, door **een rare zin** te maken met hun eerste letters. Van **M**ercurius, **V**enus, **A**arde, **M**ars, **J**upiter, **S**aturnus, **U**ranus, **N**eptunus maak je dan **Maak Van Acht Meter Japanse Stof Uw Nachtjapon**. Die rare zin onthoud je makkelijker, de informatie die je nodig hebt, zit er als het ware aan vast.

Werkwijze:

Je kunt deze truc ook toepassen op het leren van stappenplannen of vaste volgordes. Denk bijvoorbeeld aan de volgorde van belangrijkheid van rekenkundige bewerkingen (**H**aakjes, **M**achtsverheffen en **W**orteltrekken **V**ermenigvuldigen en **D**elen, **O**ptellen en **A**ftrekken).

Als je de zin **Hoe Moeten Wij Van De Onvoldoendes Afkomen** als ezelsbruggetje hebt, dan onthoud je heel makkelijk **de goede volgorde**. (Dan hoef je verder alleen nog te onthouden dat je gelijkwaardige berekeningen van links naar rechts uitvoert).

Werkwijze:

Visualiseer je leerstof. Met andere woorden: probeer je voor te stellen hoe je leerstof eruit ziet; maak er een film/afbeelding/symbool/cartoon/plattegrond van in je gedachten. Hoe opvallender het plaatje dat je bedenkt bij een onderdeel van je leerstof, hoe beter je het zult onthouden. Probeer ook [andere zintuigen](#) in te zetten bij deze strategie: hoe zou het eruit zien, hoe zou het aanvoelen, hoe zou het ruiken, hoe zou het smaken, hoe zou het klinken.

Als je bijvoorbeeld een tijdbalk moet leren, kun je in gedachten een soort film maken van alle gebeurtenissen. Die kun je dan een paar keer “afspelen” in je hoofd. Of, als je een hoofdstuk van bijvoorbeeld aardrijkskunde moet leren, kun je een plattegrond maken van je huis; het huis is dan het onderwerp van het hoofdstuk, de kamers zijn de verschillende paragrafen of deelonderwerpen van dat hoofdstuk en de voorwerpen in de kamers staan voor de verschillende begrippen en definities.

Oefening:

Neem een hoofdstuk uit je geschiedenisboek waarvan je de definities moet leren. Leer die definities door ze te verbinden met voorwerpen in je slaapkamer. Je verbindt alle definities van paragraaf 1 bijvoorbeeld met de poster van een popster die je hebt hangen. Zijn ogen staan voor..., zijn nek voor... etc.

Werkwijze:

Zet iets dat je moet leren om in iets auditiefs (iets dat je kunt horen). Eventueel kun je deze “ hoorbaar gemaakte” leerstof combineren met een ritme dat je tikt met je hand of voet. Zet bijvoorbeeld voor het leren van geschiedenis de tijdvakken achter elkaar op de melodie van een bekend liedje, dan kun je ze makkelijker onthouden. Maak een rap van de signaalwoorden bij Nederlands of van de begrippen in een hoofdstuk van economie. [Gebruik rijm, ritmes, klanken](#). Leer de nieuwe informatie door die aan jezelf voor te lezen, hardop te zingen of rappen of mee te klappen of tikken.

Tip: Oefen de Duitse voorzetsels die bij de derde naamval horen op een vast ritme!

Werkwijze:

Om leerstof letterlijk te onthouden kan het helpen om actief te zoeken naar structuur en regelmaat. Kun je een regel of een vaste volgorde ontdekken in je leerstof?

Voorbeeld:

In de Franse woordjes die je moet leren ontdek je bijvoorbeeld dat alle woordjes die eindigen op -ion en -ie vrouwelijk zijn en alle woordjes die eindigen op -age mannelijk. Dat maakt het makkelijker om ze te onthouden.

Kleuren kunnen je helpen om bepaalde vaste structuren en stappenplannen beter te onthouden.

Werkwijze 1:

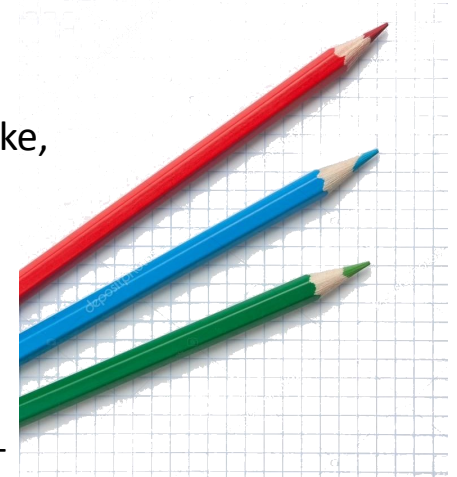
Bij de talen kun je kleuren gebruiken om bijvoorbeeld onderscheid te maken tussen mannelijke, vrouwelijke en onzijdige woorden.

Schrijf alle mannelijke woorden op een lijst met een **blauwe pen**.

Schrijf alle vrouwelijke woorden op een lijst met een **rode pen**.

Schrijf alle onzijdige woorden op een lijst met een **groene pen**.

Je weet dan vaak nog in welke kleur je het woord hebt opgeschreven en op welke lijst het betreffende woord staat.

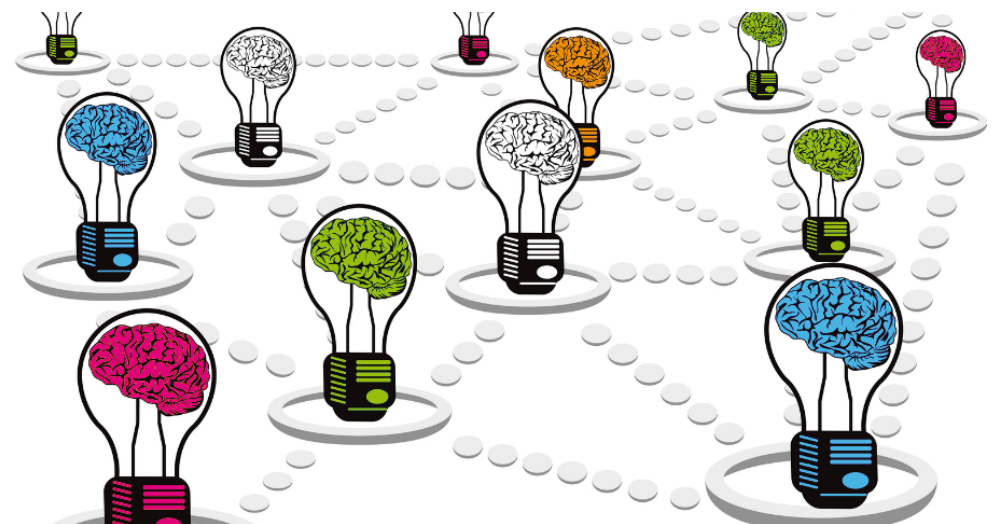
Werkwijze 2:

Gebruik kleuren om de stappenplannen van bijvoorbeeld wiskunde of natuurkunde in je hoofd te krijgen. Wanneer er sprake is van drie stappen noem je het bijvoorbeeld de rood-wit-blauw-methode, zodat je het gemakkelijker kunt onthouden.

T1 is een stap verder dan het reproduceren van leerstof. Hierbij ga je **bekende begrippen verbinden en gebruik in een geoefende toepassing**. Op dit niveau ga je bijvoorbeeld in een zin een woord vervoegen van de Engelse woordjes die je uit je hoofd hebt geleerd. Of je hebt signaalwoorden geleerd, die je nu gaat gebruiken om de manier waarop een betoog is opgebouwd te herkennen.

Bij niveau T1 maak je synaptische verbindingen (gedachtenverbanden, hersenverbindingen) tussen de losse begrippen die je uit je hoofd hebt geleerd. Daardoor kun je de informatie (beter) gaan toepassen.

Woorden die je niet helemaal begrijpt vormen een belangrijk struikelblok bij het leren. Je komt twee verschillende soorten vaktaal tegen: vakjargon en abstract taalgebruik.

Vakjargon:

dit zijn woorden waarvan je vaak omschrijvingen kunt vinden in je lesboeken. Meestal kun je er wel plaatjes van vinden via Google afbeeldingen. Bij vakjargon gaat het om woorden die binnen een bepaald vakgebied op een heel specifieke manier worden gebruikt. Denk maar aan woorden als klimaat bij aardrijkskunde of assenstelsel bij wiskunde.

Abstract taalgebruik:

dit zijn woorden waar je helaas geen plaatjes bij kunt vinden. Je zult aan je docent, ouders, medeleerlingen, etc. zoveel mogelijk voorbeelden moeten vragen waarbij die woorden worden gebruikt. Denk hierbij aan woorden als definitie, relatief, etc. Verzin vervolgens zelf voorbeelden en controleer of die kloppen.

Oefening:

Zoek naar vaktaal in het hoofdstuk dat je moet leren. Check of je de woorden niet alleen herkent, maar ook echt begrijpt en kunt gebruiken.

Werkwijze 1:

Kies een woord waar je de betekenis niet precies van begrijpt, of een definitie die je wilt leren. Schrijf dit midden op een vel papier. Bedenk welke andere lastige woorden of begrippen hierbij horen. Zet deze er omheen en verbind ze met het belangrijkste woord in het midden.

Werkwijze 2:

Schrijf alle woorden/definities die bij een bepaald onderwerp horen op een vel papier. Verbind nu de begrippen die **bij elkaar horen** met een lijn. Kijk vervolgens welk woord te maken heeft met de meeste of alle andere begrippen en omcirkel dit woord.

Oefening:

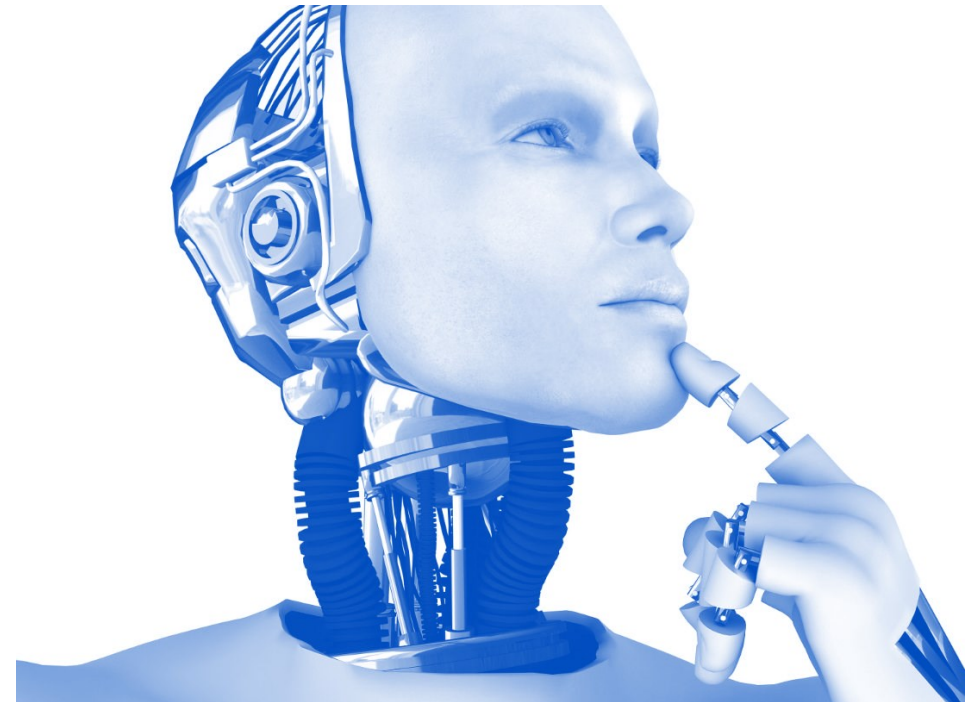
Kies een hoofdstuk dat je voor bijvoorbeeld aardrijkskunde moet leren. Maak een woordweb van de definities in dit hoofdstuk. Kijk of je zelf nog begrippen en woorden kunt bedenken die er ook bij kunnen horen.

Met de strategie 'de robot' zoek je naar een vaste volgorde, een stappenplan of regelmatigheid die je zou kunnen gebruiken bij het oplossen van een opdracht. Je kijkt als het ware of een robot de opdrachten zou kunnen uitvoeren. Hierdoor kun je de wetmatigheden ontdekken in bepaalde opdrachten en deze sneller (en met minder fouten) uitvoeren.

Werkwijze:

Je zoekt de wetmatigheid, de standaardaanpak of de vaste volgorde voor een serie [gelijksoortige opgaven](#) en noteert dat in een "vast recept".

Met strategie 3-2-1 kijk je terug op wat je geleerd hebt. Zo zorg je ervoor, dat je de leerstof beter kunt gaan toepassen.

Werkwijze:

3 – Drie dingen uit de leerstof: probeer je drie verschillende onderdelen van de leerstof voor de geest te halen

2 – Twee inzichten of ideeën: schrijf twee nieuwe inzichten of ideeën op, waar je door het leren op gekomen bent.

1 – Eén vraag: **schrijf een vraag op die je na het leren nog steeds hebt.**

Oefening:

Neem een paragraaf die je voor bijvoorbeeld biologie moet leren en gebruik hierbij strategie 3-2-1

Werkwijze:

Zet je leerstof in een rangorde. Je moet zelf bedenken hoe je **de volgorde** aanbrengt: je kunt denken aan volgorde van belangrijkheid, of volgende stappen in de tijd, of van warm naar koud of van donker naar licht.

Het maken van zo'n rangorde helpt je om de termen beter te onthouden, omdat je ze met elkaar verbindt.

De v6 is een techniek, waarbij je de tekst van een (reken- of wiskunde-) opgave in een vaste volgorde doorloopt om **de belangrijke informatie uit de opgave te halen**. Bij wiskundesommen lezen veel leerlingen de tekst globaal, om vervolgens gelijk aan de slag te gaan. Hierdoor zien ze belangrijke zaken in de opgave vaak over het hoofd. Ook is er dan te weinig tijd om alle gegevens in het werkgeheugen op te nemen.

Werkwijze:

Gebruik bij de aanpak van een reken- of wiskundeopgave in het volgende stappenplan:

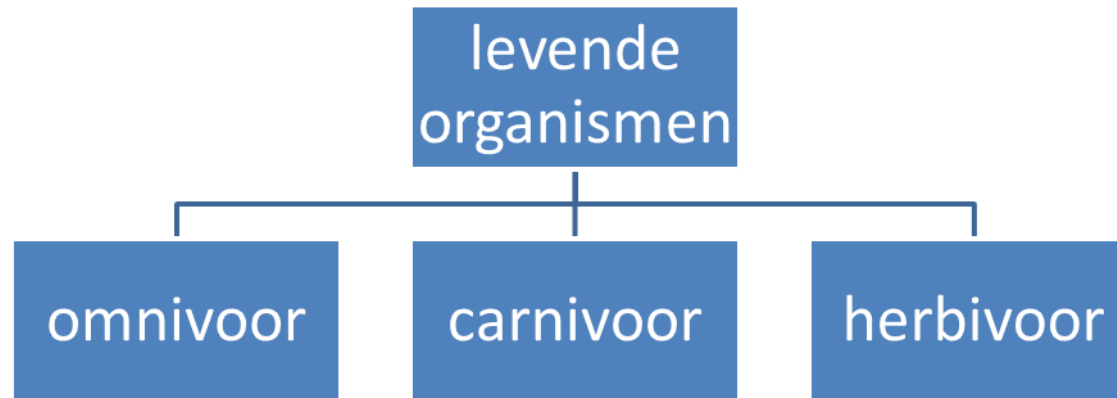
- ♦ Lees de tekst en vind de eigenlijke vraag.
- ♦ Vraag jezelf af welke gegevens je nodig hebt om een oplossing te kunnen vinden voor het vraagstuk,
- ♦ Herlees de tekst en haal de benodigde gegevens eruit.
- ♦ Vraag jezelf af in welke volgorde de bewerking moet worden uitgevoerd.
- ♦ Voer de berekeningen uit.
- ♦ Vraag jezelf af of je oplossing aannemelijk is en of je antwoord kan kloppen.

Als je een aantal begrippen of woorden moet leren, probeer ze dan onder te verdelen in groepjes woorden die bij elkaar horen. Geef iedere groep termen een passende titel. Maak op deze manier [een gestructureerd overzicht](#).

In een hoofdstuk komen de volgende begrippen voor:

Herbivoor, omnivoor, carnivoor, levende organismen. Als je deze begrippen structureert, kun je tot het volgende overzicht komen:

Door structuur aan te brengen in deze termen, onthoud je ze betere en sneller.

Met de strategie *controller* [kijk je terug](#) op de opdrachten die je hebt gemaakt. Zo zorg je ervoor dat je de (repeterende / herhalende) werkwijze van opdrachten goed kunt uitvoeren.

Werkwijze:

Kijk naar fouten die je gemaakt hebt (in je schrift of werkboek). Welke soort opdrachten kun je nog niet op de automatische piloot maken? Oefen deze vragen net zo lang tot dit wel lukt.

Strategie: Signaalwoorden

T1

Signaalwoorden zijn woorden die een tekst structuur geven en die de gedachtegang van de schrijver duidelijk maken. Ze geven de verbanden in een tekst aan en verduidelijken deze. Je moet dus goed op signaalwoorden letten om **standaardstructuren in de tekst** te kunnen ontdekken.

<u>Alternatieven</u> Of Ofwel Noch Anders dan Enerzijds Anderzijds	<u>Herhaling</u> Opnieuw Terug Met andere woorden Dit is Dit betekent Om te herhalen	<u>Samenvatting / conclusie:</u> Omwille daarvan In het kort Om samen te vatten Kortom samenvattend	<u>Aanname:</u> Gesteld dat Als we aanvaarden dat Als we uitgaan van Veronderstellend dat Stel dat Aangenomen dat
<u>Oorzaak en gevolg</u> Vervolgens Omdat Volgens Omwille van Om die reden Aangezien Zo Dus Daardoor Daarna	<u>Tegenstelling / verandering</u> Maar Ondanks Nochtans Althans Aan de andere kant In de plaats van Eerder dan Hoewel Niettegenstaande Ongeacht Niettemin Integendeel Alhoewel	<u>Volgorde</u> Allereerst Tenslotte Ten eerste, ten tweede,.. Vervolgens Daarna Tot slot Als laatste Vorig Volgend Voordat Nadat Als besluit	<u>Opsomming</u> En Ook Eveneens Daarnaast Verder Daarenboven Daarbij Vervolgens
<u>Gelijkwaardigheid</u> Evenals Tegelijkertijd Even belangrijk Zoals Tegelijk Net als	<u>Nadruk</u> Bovenal Belangrijk Inderdaad Sterker nog	<u>Samenvatting / conclusie:</u> Omwille daarvan In het kort Om samen te vatten Kortom Samenvattend	<u>Voorwaarde</u> Op voorwaarde dat Als Voorzien dat Mits Indien Gesteld dat Tenzij

Oefening:

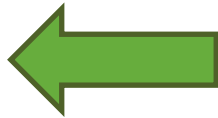
Neem een tekst die je voor een (zaak)vak moet leren. Onderstreep hierin alle signaalwoorden. Schrijf op welk verband ze in de tekst aanbrengen.

Rekensignaalwoorden zijn woorden in een opdracht of tekst die je helpen om structuur, verbanden, **en hoofd- en bijzaken te onderscheiden**.

Let op woorden als:

Stijgen
Dalen
Significant
Afgerond
Relatief
Hoger
Lager
Meer
Minder
Gehele getallen
Vergelijken

Evenveel
Kwadraat
Eenheden
Figuren
Verband
Procenten
Grafiek
Diagram
Hoek
Inhoud
schatten

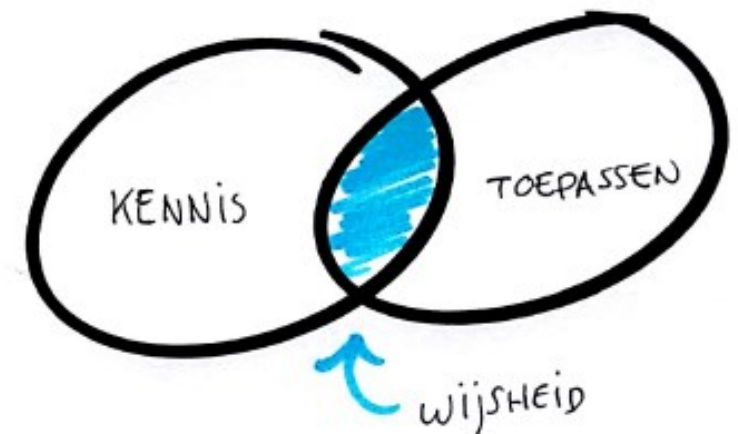
Strategie: Aan de slag met Toepassing 1!

T1

Je kunt op T1 beter presteren door gebruik te maken van een of meer van de volgende strategieën. Probeer ze allemaal uit. Welke strategieën passen het beste bij jou?

Vaktaal Woordweb Robot 3-2-1	Rangorde Rekenvragen v6 Kapstok Controller	Signaalwoorden Reksignaalwoorden
---------------------------------------	---	-------------------------------------

Ga net zo lang door met zoeken naar de juiste strategie tot je **betere cijfers haalt!**

T2 is weer een stap verder dan het toepassing 1. Hierbij ga je [bekende begrippen verbinden en gebruik in een niet-geoefende toepassing](#).

De betekenis van een woord 'kraken':

Als je de betekenis van een woord niet weet, kun je natuurlijk een woordenboek gebruiken, het woord online opzoeken, of het aan iemand anders vragen. Dat kost tijd. Het is dus handig om de betekenis van een woord te kunnen raden (kraken). Verder is het belangrijk dat je de goede betekenis van het woord kiest- een enkel woord kan heel veel verschillende dingen betekenen, afhankelijk van hoe het woord gebruikt wordt.

Als je de onderstaande werkwijze voor kraken gebruikt, kun je er snel achter komen wat een woord betekent. Daarnaast kun je de betekenis van dit woord hiermee beter onthouden.

Werkwijze:

Stap 1 - bepaal de functie van het woord; onderwerp, persoonsvorm, lijdend voorwerp....

Stap 2 – zoek naar aanknopingspunten voor de betekenis uit de context.

Stap 3 – let op de klank van het woord

Stap 4 – kijk of delen van het woord aanwijzingen bevatten voor de betekenis van het hele woord, of lijkt het woord op een woord uit een andere taal.

Stap 5 – let op het gebruik van leestekens in de zin.

Kraken, een voorbeeld.

“ Rotterdam: The most vulnerable people in the community – the very young – are not receiving the protection they deserve.”

Als je de betekenis van het woord vulnerable niet kent, kun je die raden door de 5 stappen te doorlopen:

Stap 1-De plaats van het woord in de zin maakt duidelijk dat vulnerable een bijvoeglijk naamwoord is; het zegt iets over *people in the community*.

Stap 2- Aanknopingspunten voor de betekenis zijn in deze zin: veiligheid in de stad, onbeschermd en jong.

Stap 3 – De klank van het woord zegt in dit voorbeeld niet zoveel.

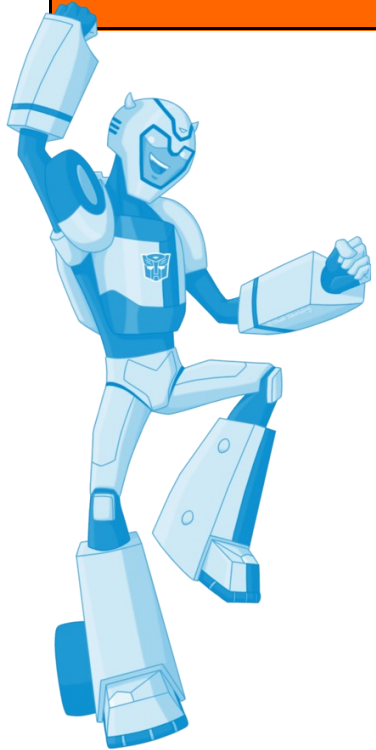
Stap 4 – vulnerable: ‘able’ wijst op een eigenschap van iets of iemand.

Stap 5 – De interpunctie in deze zin- de streepjes- geven aan dat het woord eigenlijk wordt uitgelegd in het zinsdeel tussen de streepjes. The *young* hoort dus bij *vulnerable*; de eigenschap van *the young* is dat ze *vulnerable* zijn, en dat ze geen bescherming krijgen. Met een beetje logisch redeneren kun je bedenken dat *vulnerable* ‘kwetsbaar’ betekent: jonge mensen zijn kwetsbaar.

Oefening:

Zoek een tekst in een vreemde taal en ga op deze manier de voor jou onbekende woorden kraken. De vertaling van woorden die je niet op deze manier kunt kraken zoek je op.

Bij de strategie *Transformer* bedenk je verschillende situaties en invalshoeken bij alle voorbeelden uit je leerstof. Je test hiermee of je berekeningen of bewerkingen niet alleen in een vaste volgorde kunt uitvoeren, maar ook vanuit andere hoeken kunt bekijken en oplossen.

Je kunt bijvoorbeeld berekenen hoeveel 5 % van €200,00 is. Dat doe je op de manier die je geoeft hebt. Met *Transformer* ga je berekenen hoeveel spaargeld iemand heeft ingelegd als je het eindbedrag, de rente en de looptijd weet. Of hoeveel jaar iemand moet sparen om een bepaald bedrag te sparen bij een gegeven rentepercentage, inleg en rente.

Werkwijze 1:

Maak variaties op de vaste volgorde van berekeningen. Verander de getallen eens: maak er extreem grote of kleine getallen van (als je bijvoorbeeld werkt met assenstelsels). Wijzig de verhoudingen. Of neem negatieve in plaats van positieve getallen.

Werkwijze 2:

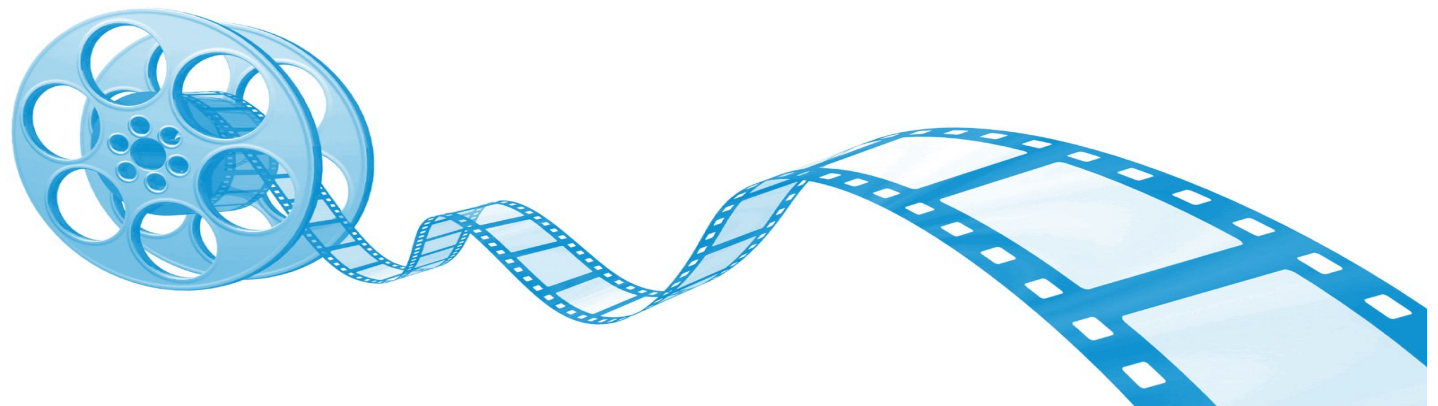
Maak variaties op een brief of e-mail uit het boek. Transformeer de brief actief: zet hem in de verleden tijd in plaats van de tegenwoordige tijd, of gebruik de hij-vorm in plaats van de ik-vorm, of voeg zelf argumenten en voorbeelden toe aan het betoog.

Werkwijze:

Maak in gedachten een filmpje van alle plaatjes die voorkomen in het hoofdstuk dat je moet leren. Neem de teksten die bij de afbeeldingen horen op als tekst bij het filmfragment. Je kunt plaatjes ook in [de ruimte](#) laten draaien. Laat bijvoorbeeld een afbeelding van een deel van de voorkant van het menselijk lichaam draaien naar een afbeelding van de zijkant.

Je kunt in je gedachten een plaatje uit het boek tot leven brengen door als het ware in het plaatje te gaan zitten en te bedenken wat je dan allemaal ziet, voelt, hoe je je beweegt, etc.

Strategie: Rekenstrategie 3B

T2

Met de *Rekenstrategie 3B* zet je de tekst in een wiskundesom handig om in plaatjes en symbolen. Je maakt hiervoor gebruik van een aantal vaste stappen. Ook voeg je beelden aan de som toe. Hierdoor spreek je verschillende hersengedeeltes aan. De informatie wordt dan op verscheidene plaatsen in de hersenen opgeslagen. Daardoor kan de leerstof makkelijker worden teruggehaald.

Werkwijze:

De rekenstrategie bestaat uit de volgende stappen:

<u>Lezen</u>	Lees de tekst van de opgave en zorg dat je de eigenlijke vraag vindt. Onderstreep de getallen met de eenheden; omcirkel de rekensignaalwoorden.
<u>Beeld vormen</u>	Breng voor jezelf in beeld wat je hebt gelezen. Dat helpt om goed te kunnen kiezen uit de mogelijke manieren om de opgave op te lossen.
<u>Bouwtekening maken</u>	Maak een schets of tekeningetje op papier om je beeld concreter te maken.
<u>Besluiten</u>	Lees de tekst nog eens en haal alle benodigde gegevens eruit. Zet ze ook in je tekening. Besluit nu wat je gaat doen, hoe je dat gaat doen (welke methode je gaat gebruiken) en in welke volgorde je dat gaat doen.
<u>Uitvoeren</u>	Maak de opgave.

Om de kern uit zakelijke teksten te halen, kun je een 25-woorden-samenvatting maken. Hierdoor onderscheid je de hoofd- en bijzaken van de tekst. Ook zie je meteen waar de eventuele **gaten in je eigen kennis van het onderwerp** zitten. Doordat je maar weinig woorden mag gebruiken, kom je tot de kern van de tekst. Bovendien moet je de tekst verschillende keren lezen om de samenvatting te kunnen maken. Daarbij maak je verschillende associaties en zul je de tekst dus beter kunnen onthouden.

Werkwijze:

Gebruik twee kleuren markers. Lees de tekst zorgvuldig door. Markeer hoofdzaken met één kleur en de voor jouw onbekende begrippen met de andere kleur. Zoek indien nodig de onbekende begrippen op. Breng vervolgens de hoofdzaken van de tekst terug tot een samenvatting van 25 woorden. (je mag hierbij ook woorden gebruiken die niet letterlijk in de tekst staan).

Vertel de leerstof hardop na in je *eigen woorden* (dus zonder vaktermen). Richt je hierbij op een 'publiek' of op jezelf. Probeer in gewone taal uit te leggen wat je hebt geleerd. Dan zul je de leerstof zelf beter gaan begrijpen: je beide hersenhelften worden actief gebruikt, en je wordt gedwongen om één leerniveau hoger te denken.

EIGEN VERHAAL

Strategie *De Eik* is een methode om kennis op te slaan en weer terug te halen. Je werkt hierbij met sleutelwoorden en begrippen. Hoofd- en bijzaken worden in kaart gebracht en in een hiërarchische structuur (van hoog naar laag, van hoofdlijn naar detail) georganiseerd. Je gebruikt dus zowel woord als beeld. Je kunt hiermee de informatie in één oogopslag overzien. Je ziet meteen welke begrippen met elkaar in verband staan, en je structureert ze ook logisch. Hierdoor heb je een grotere kans dat je de informatie goed kunt onthouden.

Werkwijze:

Maak een schema met bovenaan de hoofdonderwerpen. Hieronder zet je de bijbehorende deelonderwerpen; trek lijnen van deze deelonderwerpen naar de bijbehorende hoofdonderwerpen. Hoe verder je naar beneden gaat, hoe meer je op detail- en voorbeeldniveau komt. Hoger in het schema staan de meest algemene begrippen.

Bij deze techniek markeer je delen van de tekst met verschillende kleuren markeerstift. Je kunt hierdoor de **hoofd- en bijzaken** van de tekst beter onderscheiden. Zo verwerk je de tekst dus beter en sneller. Omdat je gebruik maakt van kleuren, worden er verschillende delen van de hersenen ingezet. Hierdoor kun je de tekst ook beter onthouden en terughalen.

Werkwijze:

Werk met verschillende kleuren markeerstiften. Geef iedere kleur een betekenis en gebruik deze kleuren dan consequent op dezelfde manier. Bijvoorbeeld:

Geel: je markeert de tussenkopjes en het antwoord in de tekst hierop met geel.

Nu zie je meteen waar de tekst eigenlijk over gaat.

Oranje: Met oranje streep je de voorbeelden bij elk van de kernpunten aan.

Groen: Gebruik groen voor de verbanden: oorzaak/gevolgen/opsommingen etc.

Blauw: Maak alle getallen en eenheden in een tekst blauw.

Roze: Markeer de (reken)-signaalwoorden met roze.

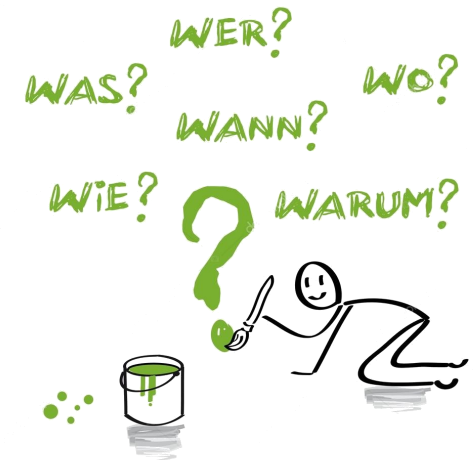
Let wel op dat je niet (bijna) de gehele tekst gaat markeren ... dat maakt het er niet overzichtelijker op!

W-vragen zijn vragen die beginnen met een vraagwoord met een W:

- Wie?
- Wat?
- Waar?
- Wanneer?
- Waarom?
- Op Welke Wijze? (Hoe?)

Als je snel duidelijkheid wilt krijgen over hoe een tekst in elkaar zit, kun je deze vragen gebruiken. Ze maken meteen de structuur en rode draad duidelijk. Ze zijn ook handig bij het brainstormen over een onderwerp voor presentaties, werkstukken, onderzoekjes etc.

Ov-Slim staat voor **Overzie, Vraag, Schrijf, Lees, Integreer, Meet**. Met deze techniek leer je om kritisch studerend te lezen. Je kunt hiermee de inhoud van een tekst makkelijker en blijvend onthouden.

Werkwijze OV-SLIM

Overzie: Overzie eerst wat je moet lezen of leren: scan of skim de tekst. Door van tevoren snel een tekst door te kijken, krijg je een algemeen idee van inhoud, structuur, organisatie en doel van de tekst. Dit vooronderzoek helpt je om de hoofdzaken te herkennen. Daardoor zul je straks details in de tekst beter kunnen verbinden met een hoofdzaak en beter kunnen onthouden.

Vraag: Zet vraagtekens achter de titels en alle eventuele tussenkopjes in de tekst. Wat zijn de vraagstellingen in de tekst? Wat wordt er onderzocht of besproken? Door jezelf deze vragen te stellen, ben je bij het lezen van de tekst op zoek naar de antwoorden. Dit bevordert je tekstbegrip en helpt je om later terug te kunnen halen wat je gelezen hebt. Als je jezelf deze vragen stelt, word je ook geprikkeld om ze te beantwoorden op basis van je eigen voorkennis. Bovendien zul je ook alerter en geconcentreerder lezen, omdat je achter antwoorden wilt komen.

Schrijf: Schrijf de vragen die je hebt geformuleerd op. Gebruik eventueel een schema.

Lees: Lees nu de tekst aan de hand van je vragen. Je zorgt er hierdoor voor, dat je meerder spanningsbogen in de tekst aanbrengt (voor elke vraag een), in plaats van de grote spanningsbogen van de gehele tekst. Zo blijft je concentratie optimaal en kom je tot een beter tekstbegrip. Natuurlijk zul je op deze manier ook hoofd- en bij-zaken onderscheiden.

Integreer: Bij deze stap probeer je elk deel van de tekst in eigen woorden na te vertellen. Je integreert hiermee de leerstof in je eigen kennis, door zelf verbanden te leggen en te verklaren. Je herhaalt wat de hoofdvraag was van deze alinea en je formuleert daar je antwoord op. Gebruik hiervoor je aantekeningen en opgeschreven vragen.

Schrijf je eigen uitleg vervolgens op. Als er een opdracht bij dit deel van tekst hoort, doe die dan nu: pas je nieuwe kennis toe. Lukt het je niet om dit deel van de tekst na te vertellen of om de opdracht uit te voeren, lees het gedeelte dan nog een keer. Roep zo nodig de hulp in van je docent.

Door in je eigen woorden antwoord te geven op de vragen, controleer je of je de tekst goed begrepen en opgeslagen hebt. Het navertellen, opschrijven en toepassen van een stuk tekst helpt je om de stof beter te onthouden en begrijpen.

Meet: Leg de tekst langs jouw eigen meetlat. Ben je het met de schrijver van de tekst eens? Klopt de informatie volgens jou? Komt de inhoud van de tekst overeen met wat jij over het onderwerp weet en wat schrijvers van andere bronnen over zeggen?

Strategie: OV-SLIM (3)

I

Werkwijze OV-SLIM, stap voor stap:

Overzie:

Lees de titel en tussenkopjes.
Bekijk de afbeeldingen en lees de onderschriften.
Lees de vragen.
Lees de eerste en de laatste alinea van de tekst.
Als er een samenvatting van de tekst, lees deze dan ook

Oefening:

Neem een langere informatieve tekst die je moet leren voor bijvoorbeeld geschiedenis, kunst, biologie, etc. En pas daar deze strategie op toe.

Vraag:

Maak vragen van de titel en de tussenkopjes.
Bedenk waar de tekst verder over zou kunnen gaan.
Maak ook vragen over deze onderwerpen.
Bedenk welke vragen de docent over deze tekst zou kunnen stellen. Denk zo mogelijk terug aan wat de docent al heeft verteld over dit onderwerp.
Bekijk de vragen / opdrachten bij de tekst.

Schrijf:

Schrijf je zelf geformuleerde vragen op, in je eigen woorden. Vermijd vaktaal en letterlijke herhaling van wat er in de tekst staat, denk aan wat je docent heeft gezegd.

Strategie: OV-SLIM (4)

I

Lees:

Zoek in de tekst naar antwoorden op de vragen die je hebt bedacht.

Vraag jezelf bij elk antwoord af: is dit een object feit of een mening?

Herlees de onderschriften bij de afbeeldingen.

Kijk nog eens aandachtig naar alle woorden in de tekst die onderstreept, cursief of vet afgedrukt zijn.

Integreer:

Markeer hoofdzaken in de tekst.

Geef verbanden aan (bijvoorbeeld met pijlen).

Leg verbanden tussen je eigen voorkennis en de nieuwe informatie in de tekst.

Bedenk hoe je de nieuwe informatie kunt toepassen.

Schrijf de verbanden en mogelijke toepassingen op.

Geef antwoorden op je zelf geformuleerde vragen.

Zoek antwoorden op de vragen / opdrachten bij de tekst.

Lees je aantekeningen en toets je antwoorden.

Meet:

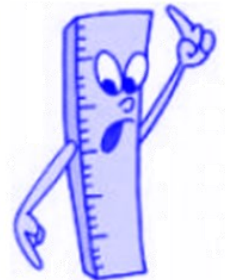
Zoek naar de bedoeling van de schrijver: wat is het doel van de tekst?

Ben je het eens met deze hoofdlijn van de tekst?

Kloppen de argumenten / redeneringen van de schrijver?

Klopt de inhoud van de tekst met wat jij al weet en wat andere bronnen melden?

Wat zou je nog meer willen of moeten weten over het onderwerp van de gelezen tekst?

Strategie: Probleemoplossend rekenen (1)

I

Hieronder vind je een heel aantal strategieën die je kunt toepassen bij het aanpakken van een **wiskundig probleem**. Je gebruikt hierbij **verschillende gezichtspunten**. Daardoor sta je meer open voor nieuwe ideeën. Dit helpt je om een opgave beter te begrijpen, te analyseren en op te lossen.

Werkwijze:

1. Begrijp het probleem: Wat wordt er eigenlijk gevraagd? Heb je de vraag correct opgevat en begrepen?

2. Vereenvoudig de getallen: Hoe zou je de opgave aanpakken als de getallen eenvoudig waren – als je bijvoorbeeld met €100,- rekt, in plaats van met de gevraagde €4.573,15? Hoe zou je het probleem dan oplossen? Als je de getallen vereenvoudigt, geeft dit je vaak zicht op het werkelijke probleem en op de richting waarin je de oplossing moet zoeken.

3. Maak de som andersom: Werk vanuit het antwoord dat je gevonden hebt terug. Kijk naar je eigen aanpak. Combineer deze aanpak met strategie 1, dat helpt vaak.

4. Gebruik extremen: Als je de waarden in de opgave vervangt door extreme getallen, bijvoorbeeld een miljoen, of met nul, dan kan dat soms helpen om een oplossing te vinden.

Strategie: Probleemoplossend rekenen (2)

I

5. Maak de details tegengesteld: Kijk wat er gebeurt als je een omkering of spiegelbeeld gebruikt. Maak positieve getallen eens negatief, draai symbolen om. Wat is het resultaat?

6. Vervang termen: Wat gebeurt er als je woorden uit de opgave vervangt door andere woorden? Vervang bijvoorbeeld emotioneel geladen woorden (zoals “je”, “Je beste vriend”, “je moeder”) eruit. Door neutrale termen (zoals “persoon X”, “Italië”, “iemand”). Of doe precies het omgekeerde: vervang neutrale woorden door emotioneel geladen woorden.

7. Wat als...? Vraag jezelf af wat er gebeurt als je een bepaalde waarde verhoogt of verlaagt. Kijk naar het grote geheel: wat is het effect van een verandering van de waarde?

8. Visualiseer het probleem: Probeer de situatie in je hoofd te bekijken; probeer je voor te stellen hoe het eruit ziet. Sommige logische problemen kunnen op deze manier opgelost worden.

9. Maak een grafiek of afbeelding:

Probeer het probleem uit te tekenen in een grafiek, tekening, schema of tabel.

10. Vergelijk:

Is dit wiskundige probleem vergelijkbaar met iets anders? Kun je mogelijke oplossingen halen uit dat vergelijkingsmateriaal?

Strategie: Probleemoplossend rekenen (3)

I

11. Begin ergens:

Je moet iets proberen en ergens beginnen. Alleen naar het probleem staren helpt niet; vaak kom je verder door gewoon maar ergens te beginnen. Zelfs als dat niets te maken lijkt te hebben met het antwoord, kan het nog steeds zicht geven op een mogelijke oplossingsrichting. Als je een stap zet ben je onderweg.

12. Werk proefondervindelijk:

Probeer gewoon maar uit of een aanpak werkt of niet. Je moet niet bang zijn om fouten te maken. Fouten maken levert altijd iets op. Door *trial & error* worden vaak de mooiste oplossingen gevonden.

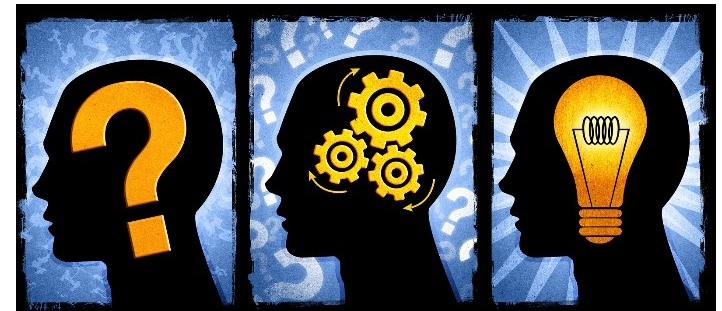
Pak het probleem aan, blijf zoeken en hou vol.

13. Ga terug naar het begin:

Doe geen aannames, maar vraag jezelf af wat je al weet. Wat staat vast? Wat klopt zeker? Durf opnieuw te beginnen.

14. Houd alle opties open:

Verwerp een idee of een manier om tot een oplossing te komen niet te snel. Vorm geen vooroordelen. Er is vaak meer dan één manier om tot een oplossing te komen. Wees dus niet te star en denk niet dat je de opgave maar met één methode kunt oplossen.

Strategie: Fotolezen met geheugentraining (1)

I

Fotolezen is een strategie voor snellezen. Daarmee ga je een aantal leesrondes door een boek heen. Je richt je op de grote verbanden en schenkt geen aandacht aan de details. Als je **van tevoren een leesdoel** bepaalt, kun je dit doel met deze strategie snel en efficiënt bereiken. Je gaat hiermee vaak wel voorbij aan de verbanden die de schrijver heeft aangebracht in het boek.

Doordat je de tekst eerst op een onbewust niveau hebt gezien, zal het lezen daarna makkelijker gaan. Sommige mensen zullen in de tweede ronde sneller kunnen lezen, anderen herkennen stukjes tekst, woorden en begrippen, of ze weten waar iets staat zonder dat ze de precieze inhoud kennen.

Voor deze strategie is het belangrijk dat je je goed kunt concentreren. Zoek dus een rustige, ontspannen plek op, waar je niet gestoord wordt. Bedenk wat jouw beste leermomenten zijn. Plan je leeswerk in die periodes. Zorg dat je bureau opgeruimd is, zodat je minder wordt afgeleid. Houd pennen en papier bij de hand. Zorg voor voldoende licht.

Neem een actieve houding aan: ga rechtop zitten. Neem pauzes en zorg voor voldoende lichaamsbeweging., dat zorgt voor fysieke ontspanning, meer zuurstoftoevoer naar de hersenen en een betere concentratie. Bedenk ook of achtergrondmuziek voor jou kan werken. Sommige muziek bevordert ontspanning en kan het lezen ondersteunen.

Strategie: Fotolezen met geheugentraining (2)

I

Werkwijze:

Voorbereiding op het lezen:

Bepaal je leesdoel

Voorbeschouwing:

Neem het boek door. Let op de globale structuur. Tijdsindicatie: ca. 5 minuten voor een boek van 150 pagina's, ca. 30 seconden voor een artikel.

Schrijf de belangrijkste woorden op.

Fotolezen:

Neem het boek nu door zonder de tekst echt te lezen. Kijk dus alleen even naar elke pagina. Neem ongeveer twee seconden per bladzijde.

Verbanden leggen:

Neem minimaal 20 minuten en maximaal een dag pauze, om je hersenen de tijd te geven de stof te verwerken.

Stel jezelf **vragen** over de leesstof en schrijf ze op. Ga nu scannend door het boek heen. Lees alleen de tekstgedeeltes waar je meer over wilt weten. **Nu lees je tekst op inhoud** (begrijpend lezen).

Maak **sneeuwkrystallen** (zie *Sneeuwkrystallen* bij Inzicht) over wat je gelezen hebt.

Strategie: Sneeuwkrystal (1)

I

Het sneeuwkrystal is een methode om efficiënt informatie in je hersenen op te slaan en informatie ook snel terug te halen. Je kunt deze techniek gebruiken om aantekeningen te maken bij lessen, om samenvattingen te maken, en om spreekbeurten voor te bereiden.

Normaal gesproken gebruik je vooral je linker hersenhelft bij het maken van aantekeningen. Vaak zijn aantekeningen heel analytisch: ze staan keurig onder elkaar, meest in één kleur – eigenlijk zijn ze een beetje saai. En saaie dingen onthoud je niet zo goed, terwijl je juist aantekeningen maakt om de leerstof niet te vergeten.

Een sneeuwkrystal werkt met beelden, kleuren en patronen. Je rechterhelft is meer gericht op die visuele kenmerken. Een sneeuwkrystal is dus **een soort creatieve spiekbrieven**, waarmee je ook je rechter hersenhelft activeert. Je krijgt in één oogopslag een overzicht van de leerstof mee. Die leerstof kun je snel en vaak herhalen; herhaling is belangrijk voor het opslaan van informatie in het langetermijngeheugen. Daarnaast is het heel belangrijk om nieuwe informatie toe te voegen aan bestaande gegevens in een sneeuwkrystal. Het gebruiken van een sneeuwkrystal helpt ook om de structuur van een verhaal beter te maken of te gebruiken.

Strategie: Sneeuwkrystal (2)

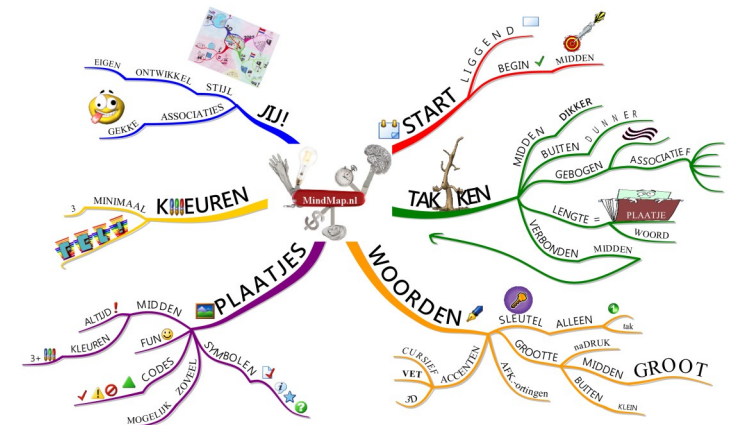
I

Werkwijze:

1. Neem een vel blanco papier voor je (liefst A3). Leg het horizontaal (liggend) neer. (Je kunt ook sneeuwkristallen op de computer maken.
Kijk bijvoorbeeld eens op www.mindmap-software.com.
2. Begin in het midden van het papier met je thema of hoofdonderwerp. Voeg hier liefst ook een afbeelding aan toe om het onderwerp te illustreren.
3. Bedenk deelonderwerpen / woorden die bij het hoofdonderwerp horen. Schrijf die om het middelste woord / pictogram heen; gebruik hiervoor verschillende kleuren. Trek lijnen vanuit het centrum naar de omliggende woorden.
4. Bij ieder deelonderwerp kun je weer termen bedenken die hierbij horen. Zet die er weer bij, verder naar de randen van het papier toe. Geef de verbanden ook nu met lijnen weer. Zo ontstaat er een vorm van een soort sneeuwkrystal. Hoe verder je uit het centrum komt, hoe meer je in de details terecht komt.
5. Geef vervolgens alle dwarsverbanden aan die er zijn tussen de verschillende onderdelen.

Oefening:

Maak gedurende een periode (5-9 weken) een mindmap voor het vak waar je het minst goed in bent. Je maakt thuis een structuur van het hoofdstuk (t/m stap 3). Gebruik hiervoor ook de inhoudsopgave van het boek = de titels van de paragrafen / deelonderwerpen. Tijdens en/of na de les werk je stap 4 uit. Aan het einde van de periode teken je alle dwarsverbanden (stap 5).

Strategie: Abstracte transfer

I

Transfer is een manier om talige informatie (tekst) om te zetten in symbolen, kleuren en schema's. Dit helpt je om hoofd- en bijzaken te onderscheiden. Doordat je de begrippen in een beeld samenvat, zul je de oorspronkelijke tekst beter onthouden. Daarnaast wordt je creativiteit aangesproken; hierdoor ontstaan (nieuwe) verbindingen met verschillende gebieden in je hersenen.

Werkwijze:

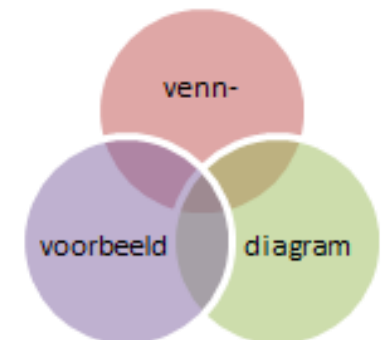
Vat een tekst samen / herschrijf een tekst in het kort.

- Gebruik hierbij:
- Opsommingstekens;
- Cijfers symbolen.

Breng de verbanden in de tekst in kaart door pijlen en andere symbolen te gebruiken.

Zet de samenvatting, plus de gevonden verbanden, om in:

- Venndiagram;
- Stroomkaart;
- Een beslissingsschema

Strategie: Doelgericht luisteren (1)

I

Doelgericht luisteren is een strategie, waarbij je door een juiste voorbereiding op de les hogere cijfers haalt. Ook leer je om actief te luisteren tijdens de les. Je activeert je eigen voorkennis. Je gaat belangrijke sleutelbegrippen herkennen zodra je ze hoort. Je weet ook beter naar welke informatie je goed moet luisteren; daardoor wordt je werkgeheugen minder belast. Je gaat meer samenhang zien in het verhaal; je kunt hoofd- en bijzaken sneller van elkaar onderscheiden. En in je hersenen wordt een duidelijke structuur gevormd.

Werkwijze:

Vorbereiding op de les:

- ♦ Lees eerst de studiewijzer door om het doel van de les te achterhalen.
- ♦ Bedenk wat je al over dit onderwerp weet (activeer je voorkennis).
- ♦ Neem van tevoren de informatie in je boek door.
- ♦ Zoek de belangrijkste begrippen en de doelen van je tekst op. Probeer de structuur te ontdekken en verbanden te vinden.
- ♦ Bedenk op welke onderdelen je meer uitleg nodig hebt.

Tijdens de les:

- ♦ Koppel de informatie die je hoort aan de belangrijkste begrippen die je hebt gevonden.
- ♦ Let goed op signaalwoorden, vooral de woorden die een trend of frequentie aangeven (*soms, meestal, nooit, uitzonderlijk, vaak...*) en signaal woorden die een verandering aangeven (*maar, echter aan de andere kant, toch...*).
- ♦ Let op verbanden, doelen en gevolgen in het verhaal en in de tekst.
- ♦ Stel vragen in de les. Als dat niet mag, of als daar geen gelegenheid voor is, schrijf ze dan op en stel ze na de les.
- ♦ Maak aantekeningen tijdens de les, maar schrijf alleen op wat verband houdt met het leerdoel van de les. Leg verbanden met wat je al weet (je voorkennis).

Listening
=
Learning

Met deze strategie leer je om verschillende hoeden (gezichtspunten) te gebruiken om kritisch naar een tekst te kijken. Je gebruikt verschillende rollen, manieren, invalshoeken om naar de tekst te kijken. Je begint met één invalshoek, waarmee je bepaalde informatie uit een tekst kunt halen. Vervolgens ga je door naar de volgende manier van kijken. Door je steeds vanuit één bepaald gezichtspunt te richten op de tekst, kan je werkgeheugen zich beter focussen. Daarmee vergroot je het rendement van je denken. Je bekijkt een tekst dus vanuit meer standpunten. Zo kun je ook complexe problemen aanpakken.

Meestal zoeken mensen in een tekst DE waarheid. Ze denken in contrasten: *waar* tegenover *niet waar*. Maar bij *Hoeden* gebruik je zes verschillende invalshoeken, die verschillende waarheden opleveren. Hiermee kun je de logische opbouw en inhoud van een tekst beter analyseren, begrijpen en onthouden. Ook helpt deze methode je om meer open te staan voor verschillende kanten van een zaak. Je kunt hiermee beter onderscheid maken tussen feiten en meningen. Op deze wijze kun je ideeën bij jezelf oproepen waar je normaal niet op zou komen. *Hoeden* is een actieve manier om je voorkennis te activeren, allerlei verschillende verbanden en structuren te zien en associaties op te roepen.

De verschillende hoeden

Wit:

Met deze hoed op zoek je je naar de harde **feiten**, de data (zonder emotie). Je wilt meer informatie over de zaak.

Rood:

De rode hoed staat voor de **emoties**. Wat denk je er echt van, in je hart? Wat voel je? Hierbij gaat het om je diepste gevoelens, zonder diplomatie, recht voor zijn raap.

Zwart:

Als je de zwarte hoed opzet, zoek je naar de **negatieve gevolgen**. Waar en hoe kan het misgaan? Wat is het *worst case scenario*- hoe zo deze zaak op zijn slechts kunnen aflopen? Je kijkt hierbij heel kritisch en denkt na over eventuele voorzorgsmaatregelen.

Geel:

Dit is het omgekeerde van zwart. Hierbij gaat het dus om de **positieve gevolgen**, om een *best case scenario*. Je gaat nu uit van opties en kansen, zoekt naar mogelijke positieve uitkomsten.

Groen:

Bij groen gaat het om **innovatie**, om nieuwe ideeën. Je denkt buiten de bekende kaders, zoekt naar minder voor de hand liggende alternatieven. Groen draait om creativiteit en vernieuwing.

Blauw:

Het blauwe denken richt zich op **processen en procedures**. Overzicht houden is hierbij belangrijk; vaste structuren, werkwijzen, protocollen. Je neemt een stapje terug en kijkt goed naar de manier waarop de zaak wordt aangepakt.

Strategie: Hoeden (3)

I

De *hoeden* gebruik je dus om al je gedachten en associaties bij nieuwe informatie op te schrijven. Door de verschillende invalshoeken krijg je dan een heel compleet beeld van de stof.

Maar let op: je moet de hoeden als onderzoeksmethode gebruiken, niet achteraf als analyse van hoe je de zaak hebt bekeken. Het heeft geen zin om eerst maar wat over de informatie na te denken, en achteraf zeggen: “Oh dat was gele Hoed-denken”. Dat levert niets extra’s op.

In het kort:

Wit:

De feiten: Wat weet je? Wat moet je weten? Wat ontbreekt er aan informatie? Welke vragen kun je stellen om de informatie aan te vullen? Hoe kun je ver aan informatie komen?

Rood:

Je gevoelens en je intuïtie bij het lezen van de tekst. Wat vind, voel en denk je echt? Je hoeft hiervoor geen redenen te geven.

Zwart:

Kritisch, oordelend, voorzichtig denken. Klopt dit wel? Kan dit wel? Is het verkeerd, of illegaal, of gevaarlijk? Past dit wel bij wat ik vind, geloof, kan of wil? Als het niet past, waarom past het dan niet?

Strategie: Hoeden (4)

I

Geel:

Positief denken. Hoe kun je dit laten werken? Welke voordelen heeft het? Wat is de meerwaarde? Op welke manieren kan het gedaan worden?

Groen:

Nadenken over mogelijkheden voor groei; creatieve energie. Wat kunnen we doen? Welke ideeën, alternatieven, mogelijkheden en ontwerpen zijn er? Welke manieren zijn er nog meer om dat resultaat te bereiken? Hoe kunnen we tijd, ruimte en verwachtingen inzetten?

Blauw:

Mogelijkheden inzichtelijk maken. Breng resultaat, samenvatting, conclusie en ontwerp gestructureerd en overzichtelijk bij elkaar. Analyseer wat je hebt bereikt.

Oefening 1:

Vraag bij een te lezen tekst af met welke hoed de schrijver heeft geschreven. Wat verandert er in de tekst als je een andere hoed op zet?

Oefening 2:

Zet de hoeden in als inzichtelijke brainstorm bij het maken van een werkstuk of grote opdracht.